

AUTOPERCEPȚIA TINERILOR PRIVIND ACCESUL LA DECIZIE, ÎN ROMÂNIA

LAURA STOICA
SIMONA VONICA RĂDUȚIU

Articolul prezintă principalele rezultate ale cercetării despre autopercepția tinerilor privind accesul la decizie, parte a proiectului „*Tinerii și decizia la diferite niveluri*”. În principal, vom folosi informațiile de tip calitativ, obținute prin metoda interviului focalizat de grup (*focus-grupuri*)¹, la care au participat: în Bârnova, 6 tineri, în Cugir, 11 și în Oradea, 10, în primul focus-grup (vârste cuprinse între 16–19 ani) și 5, în cel de-al doilea (vârste cuprinse între 24–29 de ani).

Problemele puse în discuție s-au referit la următoarele aspecte: implicarea tinerilor în luarea deciziilor, domenii specifice, modalități de participare, programe/ organizații de tineret cunoscute, centrul de tineri ca modalitate de promovare a tinerilor/ a intereselor lor, implicarea personală în beneficiul localității/ colectiv, portretul managerului, principalele probleme ale tinerilor din ziua de azi și soluții pentru mai buna implicare a tinerilor în luarea deciziilor, la diferite niveluri.

Articolul este structurat în cinci capitole: principalele probleme ale tinerilor din ziua de azi, participarea tinerilor la procesul deciziei, programe/ organizații de tineret, obstacole ale participării tinerilor la procesul deciziei, soluții pentru mai buna implicare a tinerilor la decizie și un capitol final de concluzii.

PRINCIPALELE PROBLEME DE VIAȚĂ ALE TINERILOR

Principala problemă a tinerilor o reprezintă inserția pe piața muncii, mai exact, găsirea **locurilor de muncă**. Tinerii vor să intre pe piața muncii, dar cel mai des se confruntă cu lipsa experienței profesionale dintr-un domeniu anume. Pentru că nu au experiență profesională, devine dificil să își găsească un loc de muncă după absolvirea unei forme de învățământ.

Tinerilor ar trebui să li se acorde mai multe șanse privind un loc de muncă. Că multă lume, dacă vrei să te angajezi, zice: „Nu ai experiență!”. Sunt studenți care au terminat o facultate și tot nu au cum să aibă experiență. Trebuie să îl ajuți să își dobândească acea experiență (I. D., 21 ani).

¹ Au fost realizate patru *focus-grupuri*: trei în mediul urban și unul în mediul rural. Au fost selectate orașele Cugir (județul Alba) și Oradea (județul Bihor), precum și comuna Bârnova (județul Iași). *Focus-grupurile* au fost moderate de Mihnea Preotesi (Bârnova), Simona Vonica Răduțiu, Claudia Petrescu (Cugir) și Sergiu Băltășescu (Oradea).

Tinerii cărora nu li se acordă un loc de muncă adecvat pregătirii lor riscă să devină șomeri de lungă durată, iar integrarea pe piața muncii începe să devină din ce în ce mai dificilă. Un debut eșuat pe piața muncii atrage după sine reacții psihologice cu efecte complexe în timp, care, la rândul lor pot să demotiveze și să împiedice tinerii să își mai caute alt loc de muncă.

Sunt mulți tineri care termină o facultate și nu-și găsesc loc de muncă nici în domeniul în care au terminat. Decât să muncească în locurile respective preferă să stea acasă și pierd timpul și se dezobișnuiesc și de activitatea de la școală...; există pericolul să intre în anumite grupuri de prieteni, să fie influențați negativ (R., Oradea).

Neplata pentru munca depusă devine un motiv serios pentru a renunța la un loc de muncă. Efectul este nociv pe termen lung, pentru că tinerii se simt păcăliți de către angajatori și sunt mai puțin dispuși să mai caute un loc de muncă. Nemulțumiți de ceea ce li se oferă pe piața românească de muncă, tinerii preferă să plece în străinătate să muncească în condiții ilegale.

– Sunt mai ușor de păcălit tinerii decât cei mai în vârstă, pentru că locuri de muncă sunt, dar dacă te duci la un patron și-i pui o condiție, ăla-ți zice din start: 50 te așteaptă la poartă să-ți ia locul. Nu-ți convine, pa și gata, găsește-ți alt loc de muncă mai bun (R., 23 ani).

Am lucrat, și când și-a dat seama că nu poate să mă păcălească, am fost dat afară de respectivul patron (I., 17 ani, Bârnova).

Starea de sărăcie cu care se confruntă familiile unor tineri și nivelul redus al veniturilor reduc șansele copiilor pe piața muncii, expunându-i riscului de a continua să fie săraci.

Principalele probleme sunt de ordin financiar, după părerea mea și de găsirea unui loc de muncă. Sunt foarte mari greutăți în a-ți găsi un loc de muncă care să-ți placă și care să-ți aducă și un venit cât de cât acceptabil (M., Oradea).

Problemele financiare. Tot mai mulți își doresc să fie independenți, dar sunt din ce în ce mai dependenți, în primul rând de familie (O., Oradea).

O altă problemă de ordin financiar este **nivelul scăzut al veniturilor** în raport cu necesitățile întreținerii unei familii cu copii. Chiar dacă își găsesc un loc de muncă remunerat, salariul nu acoperă necesitățile. Practic, deși au salariu, tinerii părinți sunt tot săraci.

Lucram câte 13 ore pe zi, mă credeți, pentru un salariu de nici două milioane jumate. Lucrez la un birou de asistență socială, ca voluntar (R., 23 ani, Bârnova).

Resursele financiare reprezintă, deci, o problemă de interes major pentru tineri. Bursele studentești sunt departe de a acoperi necesarul traiului de zi cu zi aferent pentru realizarea studiilor universitare. Rezultatele slabe la învățătură și taxele instaurate în învățământul superior împiedică unii tineri să își încheie studiile universitare. În plus, au fost amintite cazurile de corupție din universități.

Sunt marginalizați din cauza banilor. De exemplu, la facultate se plătește taxă.

Pe lângă taxă, ca să intri la o facultate ai nevoie și de – să zicem – multe pile.

La facultate, la unele examene, trebuie să dai că, dacă nu, te pică (focus-group, Oradea).

Locuințele pentru tineri reprezintă o altă problemă de interes major. Lipsa unei locuințe poate influența atât decizia tinerilor de a se căsători cât și decizia cuplurilor de a avea sau nu un copil. Soluția pentru procurarea unei locuințe adecvate vine, de multe ori, din partea familiei și nu este percepută ca fiind responsabilitatea statului.

La tinerii căsătoriți nu li s-au acordat locuri pentru construcția casei. Eu sunt tânără căsătorită și nu mi s-a acordat (R., 23 ani, Bârnova).

Pentru studenți, **bursele în străinătate** reprezintă o șansă profesională deosebită, primul pas către o carieră de succes. Accesul la informații relevante pentru obținerea bursei în străinătate reprezintă însă o problemă. Ca un exercițiu pregătitor în direcția acordării bursei, s-ar putea organiza concursuri de evaluare obiectivă a aptitudinilor și capacităților elevilor și studenților.

Ar fi foarte bună ideea, dacă s-ar organiza concursuri efectiv, concursuri pentru măsurarea talentelor, deci, concret, să se spună că în data cutare se face concursul ăsta și primii 3 au o posibilitate să se ducă în străinătate și să stea acolo vara și să se familiarizeze cu oamenii de acolo; nu s-a făcut chestia asta (A., Oradea).

Tinerii și-ar dori să aibă **acces liber la informații** privind organizarea unor concursuri pentru burse în țară, dar mai ales în străinătate, condițiile de eligibilitate, termenele-limită de depunere a dosarelor, actele necesare întocmirii dosarelor. Cel mai bun element ar fi criteriul competenței în evaluarea dosarelor de candidatură depuse. Formele de fraudare sau de trafic de influență pentru obținerea unor favoruri privind acordarea bursei sunt cunoscute la nivel informal printre studenți. Din păcate, pe un fond de lipsă de informații și inițiativă din partea autorităților competente în domeniu, aceste rumori nu fac decât să alimenteze stereotipul studenților referitor la dificultățile sau imposibilitatea obținerii unei burse în străinătate în mod cinstit.

Și bursele să nu fie cumpărate. Bursa pentru „fiul lui directorul nu știu care”. Să fie bursele date la cei care merită, nu că tata e director, mama e manager și bunicul e avocat (I., Oradea).

Corupția cu care se confruntă tinerii devine un motiv de îngrijorare și un factor demotivator pentru derularea inițiativelor tinerilor.

Realitatea e că trebuie să ai bani. La Guvernare sunt mulți proști. Trebuie să ai în primul rând bani. Vă spun că, un loc de muncă să-ți găsești, mi-a cerut din start șpagă, mi-a deschis sertarul, mi-a cerut 40 de milioane, să-i pun în sertar (R., 23 ani).

Deși, la nivel național, există acorduri bilaterale de burse pentru studenții români semnate între țara noastră și alte țări, tinerii **nu au acces la informații privind organizarea concursurilor**. Pe lângă acordurile *Erasmus*, finanțate prin fondul *Socrates*, în România funcționează Oficiul Național al Burselor de Studiu în Străinătate. Și totuși, sugestia tinerilor relevă lipsa de informație despre acest sistem național de distribuire a bursei. Relația dintre oferta de burse din străinătate și tinerii români care ar fi interesați să le accepte este scurtcircuitată prin deficiențele de comunicare ale aparatului administrativ local.

Vreau să zic că străinii sunt foarte interesați de elevii și studenții din România și ar oferi foarte multe burse pentru cei din România, pentru că în special cei din țările mai puțin dezvoltate fac tot posibilul să ajungă în țările dezvoltate. Dar nu se poate chestia asta, pentru că statul ar trebui să se implice direct, deci să medieze aceste burse, să discute cu țările sau universitățile din străinătate și să ajungă informația asta la nivel local (A., Oradea).

Alegerea unei cariere profesionale adecvate aptitudinilor și calităților fiecărui tânăr reprezintă o problemă delicată, destul de serioasă prin implicațiile pe termen lung și foarte lung pe care le presupune opțiunea pentru un profil sau altul de specializare. Șansele de reușită, de afirmare în viață sunt direct proporționale cu această alegere a carierei. În acest sens, colaborarea între școală, părinți și, nu în ultimul rând, copiii este esențială.

O altă problemă cu care se confruntă tinerii, în special cei care merg să urmeze facultatea în alte localități – în general, orașe mai mari – este legată de **posibilitățile de afirmare profesională**. Deși ar dori să rămână să muncească în orașele în care au studiat, ei se întorc acasă, ceea ce nu reprezintă întotdeauna o decizie liberă, ei fiind forțați în special din cauza dificultății de a găsi un loc de muncă adecvat din punct de vedere financiar. Tinerii sunt puși în situația de a nu se putea întreține singuri, fără ajutorul părinților. Cei care, odată ajunși acasă, reușesc să se integreze pe piața muncii din localitatea natală sunt considerați norocoși.

Mie îmi lipsește agitația, ca să zic așa, unui oraș mare. Eu în Cluj am terminat și, după ce am stat câțiva ani, am venit aici. Pentru că aici mi-am găsit loc de muncă. Când eram în Cluj îmi cerea experiență. Nu aveam bani. Părinții nu mă mai puteau întreține. E clar că a trebuit să vin aici. Mi-am găsit loc, mi-a părut bine. E greu să pleci, chiar dacă am experiență, acum, de câțiva ani. E greu acum să mă desprind. Aceași problemă: nu ai unde (C. S., 26 ani, Cugir).

Din punct de vedere educațional, tinerilor nu li se pun la dispoziție toate **facilitățile tehnice** pentru realizarea unor activități de timp liber, a *hobby*-urilor tehnice. Chiar dacă vor să își dezvolte anumite aptitudini, tinerii sunt forțați să renunțe, din cauza lipsei de laboratoare, cercuri sau spațiu special amenajat.

Pentru un elev care vrea să facă electronică și ceva mai serios, să zicem din clasa a noua, să învețe mai amănunțit despre asta, nu are posibilitatea, în Oradea. Dacă nu este la profil de electronică, atunci nu poate să facă asta, e ca și un hobby (A., Oradea).

În școală, unele inițiative ale reprezentanților elevilor, care au fost înaintate spre aprobare conducerii, **sunt blocate** pur și simplu, fără a fi însoțite de o explicație plauzibilă. Un astfel de caz a fost refuzul școlii pentru cererea elevilor de colegiu de a organiza activități extrașcolare în incinta școlii, cu ocazia zilei de 8 martie.

Uite ce mi s-a reproșat, chiar acum, de 8 martie. Tot așa, am vrut să dăm niște flori în școală. Și au respins. Nu înțelegem deloc pentru că ni se părea o activitate foarte bună (A., 16 ani).

De către cine? De către domnul director? (C. S., 26 ani).

Da. Ni s-a respins activitatea. Fără niște motive. Alte activități ni s-au permis, dar sunt unele, nu știu din ce motive ni se resping, așa (A., 16 ani, Cugir).

Posibilitățile de petrecere a timpului liber reprezintă o problemă atât din punctul de vedere al opțiunilor puse la dispoziție cât și al amenajării spațiilor adecvate desfășurării concursurilor sportive și a altor activități recreative.

Sunt multe persoane care au role, dar nu prea sunt locuri unde se pot da cu rolele și e o chestie destul de faină și, de fapt, sănătoasă, mișcare. Sunt destule parcuri, dar nu-i prea mult drum și s-ar putea amenaja (A., Oradea).

În mediul rural există localități care nu asigură tinerilor nici măcar **un spațiu minim** pentru desfășurarea activităților **de timp liber**. Aici, tinerii părinți **nu au unde să își dea copiii la școală**. Existența unei singure școli în oraș îi forțează pe părinți să aleagă școli departe de casă. Lipsa unui autobuz între comune creează dificultăți atât copiilor cât și cadrelor didactice.

Vin obosiți copiii, că merg mult pe jos. Avem și aicea școală (1–4), dar am preferat să-i dăm la Bucium, că-i școală mai bună.

Aici e școală slabă și când te duci la Bucium, te exclude, că zice că ai învățat la Visan.

Și învățătorii vin greu, că nu există transport și ajung târziu la ore, ajung la 9, iar la 12 și jumătate trebuie să plece imediat la cursă (spre Iași) (focus-group, Bârnova).

Asigurarea **asistenței medicale** de specialitate în mediul rural este o problemă cu care tinerii se confruntă în mod frecvent. În situația îmbolnăvirii, pacientul trebuie deplasat la distanțe mari, la spitalul din oraș.

Dar și medicul de familie, tot din oraș îl avem (R., 23 ani, Bârnova).

Un capitol aparte al problemelor tinerilor sunt **problemele de familie**. Clasicul conflict între generații, probleme diferite ale părinților ca adulți-susținători până la o anumită vârstă, precum și suita problemelor aferente cu care se confruntă tinerii potențază tensiunile din familii. De multe ori, sfatul unei persoane specializate poate diminua sau aplatiza astfel de neînțelegeri.

Da, sunt probleme, sunt tineri care nu se înțeleg cu părinții, sau au intrat într-o gașcă din care nu mai știu cum să iasă, sau sunt dependenți de droguri sau alcool și nu știu cum să scape, sau, poate, nu au posibilitate financiară (V., Oradea).

Un sfat avizat oferit de specialiștii în domeniu prin **consiliere** este întotdeauna binevenit. O mică reținere a tinerilor în a apela la cadrele de specialitate care să le asigure consilierea corespunzătoare provine din percepția socială (în rândul tinerilor) a consilierii psihologice, în sens psihoterapeutic sau psihiatric.

Poate că lipsește consilierea, se vorbește de consiliere psihologică sau de carieră, dar imediat cum aude cineva de consiliere psihologică, zice că, vai, dacă te duci acolo ești nebun; e cu totul greșit, niciodată nu strică un sfat bun; câteodată e foarte folositor ca cineva totuși specializat să te înțeleagă și să fie obiectiv (A., Oradea).

La această vârstă, tinerii își încep, sau urmează să își înceapă, **viața sexuală**, ceea ce implică obligativitatea școlii de a le pune la dispoziție programe de educație în domeniul sexual. Aceste programe cu scop medical substituie, uneori, sau doar completează, discuțiile purtate de tânăr cu părinții, prietenii, sau cunoștințele. Din punct de vedere medical, aceste programe pe care le pot organiza diriginții sau chiar medicii specialiști au scopul prevenirii îmbolnăvirii tinerilor cu bolile cu transmisie sexuală, în special SIDA.

PARTICIPAREA TINERILOR LA PROCESUL DECIZIEI

Declarațiile majorității tinerilor care au participat la interviurile de grup realizate în cadrul acestei cercetări reflectă faptul că aceștia **nu sunt consultați și nu se consideră implicați în procesul de luare a deciziilor**. De asemenea, tinerii intervievați consideră că autoritățile locale nu sunt interesate în consultarea lor asupra problemelor și deciziilor care privesc localitatea în care trăiesc. Chiar și atunci când sunt consultați și li se cere părerea, tinerii intervievați apreciază că nu se ține cont de părerea lor atunci când se ia decizia, aceasta aparținând, în final, celor mai în vârstă.

– Aici, în comunitatea dvs. sunt băgați în seama tinerii? Se ține cont de părerea voastră ?

– Da, sunt băgați în seamă.

– Eu nu l-am văzut decât o singură dată pe primar

– Avem un cuvânt de spus, dar nu prea e luat în seamă. Păi, dacă, oricum, tot cei bătrâni hotărăsc.

– Deci, ideile le dați voi și ei hotărăsc?

– Da, dacă-i bine sau nu (focus, Bârnova, Iași).

O altă problemă a tinerilor o reprezintă formele organizaționale care le reprezintă interesele. De cele mai multe ori, tinerii nu dețin informații exacte despre **cine îi reprezintă** sau, mai pragmatic, cărei persoane din primărie să se adreseze, în cazul în care se confruntă cu o problemă.

Există un purtător de cuvânt al primăriei căruia poți să i te adresezi, așa, ca tânăr, când ai o problemă? Eu nu știu (V., Cugir).

Relația tinerilor **cu primăria** se ciocnește, în primul rând, de dezinteresul autorităților locale de a consulta ceea ce tinerii ar avea de rezolvat sau de propus.

Avem un cuvânt de spus dar nu prea e luat în seama. (...) Pentru ca nu avem ce hotărî. Dacă iau eu o hotărâre, va dați seama că automat îmi creez probleme (R., Bârnova).

Chiar atunci când tinerii vin în audiențe la primărie, se plâng de **ritmul în care le sunt rezolvate problemele** sau de modul în care se ține cont de sugestiile pe care le-au înaintat primăriei. Necunoașterea regulilor de funcționare a sistemului administrativ face ca tinerii să nu se implice și să nu fie reprezentate dorințele lor. Tocmai din acest motiv, organele administrative nu ajung să cunoască punctele de vedere ale tinerilor, care nu reușesc să pătrundă în sistem.

Dar nu se face, pentru că nu sunt solicitări. Deci, audiențele nu sunt numai ca să vii, să ceri ceva. Poți să vii și să îți spui părerea (C. S., 26 ani, Cugir).

Relația ONG cu primăria reprezintă o verigă foarte importantă. Primăria reproșează lipsa de reacție la activitățile inițiate și organizate de primărie, special pentru reprezentanții societății civile. Răspunsul celor din ONG pentru neparticiparea la aceste evenimente a fost legat de calitatea informațională scăzută a acestor cursuri.

A fost o echipă care a venit să ne inițieze în scrierea de proiecte. Din 31 de organizații, au răspuns, au venit 6–7. Deci ne agităm degeaba. Orice invitație. Au venit de la Cluj, de la Centrul de Resurse pentru Romi, în toamnă. Iarăși. Invitații, stres, telefoane. Cum să zic? Am cheltuit bani la xerox, la fax, la telefon, am trimis prin poștă. Și ne-am agitat degeaba (C. S., 26 ani, Cugir).

La rândul ei, primăria continuă invitațiile către societatea civilă exact pe același ton, fără a încerca realmente, să găsească o soluție viabilă, în direcția optimizării relației cu ONG. Rechemarea (fără sorți de izbândă) asociațiilor devine, mai degrabă, un argument comod pentru justificarea neparticipării lor și, de ce nu, un factor destabilizator al relației, și așa firave, între primărie și ONG.

Nu poți să îi constrângi. Nu poți să îi oblige (C. S., 26 ani).

Participarea la vot rămâne principala și aproape singura formă de implicare a tinerilor în luarea deciziilor la nivel local, însă aceasta nu constituie o modalitate permanentă de consultare și implicare a tinerilor în mod special în viața comunității locale, ci un drept fundamental pe care îl poate exercita orice membru al societății. Se confundă dreptul la vot cu forme alternative de consultare a tinerilor.

– Sunt tinerii consultați în luarea deciziilor?

O: Depinde. În ceea ce privește votarea sunt consultați.

M: Nu, foarte puțin (focus, Oradea, tineri peste 24 de ani).

Tinerii intervievați consideră că implicarea lor în rezolvarea problemelor comunitare depinde, în mare măsură, de liderii locali și de modul în care aceștia consideră că trebuie să conducă un proiect local sau să administreze comunitatea.

– Ce părere aveți, în general, despre implicarea tinerilor în luarea deciziilor? Sunt tinerii luați în seamă, în societatea românească?

– Sunt, dacă găsim un președinte ca președintele pe care l-am avut, adică să fie mai apropiat de tineri.... E vorba de președintele de la nivelul comunității, care s-a implicat pentru drum. În general, tinerii sunt băgați în seamă, dar și nu prea (focus-grup, Bărnova, Iași).

Tinerii din grupa de vârstă 15–18 ani participanți la interviurile de grup au identificat școala ca fiind instituția în cadrul căreia pot participa la luarea deciziilor, în problemele care îi privesc direct, prin intermediul Consiliului elevilor, sau în cadrul orelor de dirigiență.

– Dar voi, ați fost consultați în luarea deciziilor?

– În deciziile pentru elevi, da! V-am spus, fac parte dintr-un birou de conducere al Consiliului elevilor și deciziile ce privesc activitățile extra-școlare ale elevilor. În cadrul liceului, bineînțeles că iau parte la luarea deciziilor (A., 16 ani).

Și eu, în cadrul facultății, ca studenți suntem consultați de către conducerea universității și a facultății, dar în viața de zi cu zi nu suntem consultați. Deci, depinde de decizie (focus-grup, Cugir).

– V: În Oradea a început formarea unui parlament al liceenilor care ia în considerare părerile elevilor despre școala în care învață (focus-grup, Oradea, tineri 15–19 ani).

În general, la această categorie de vârstă se identifică, totuși, o atitudine mai optimistă față de implicarea și posibilitatea tinerilor de a participa la luarea deciziilor în societate. Tinerii de peste 24 de ani, care au fost adolescenți în perioada comunistă, consideră, de asemenea, în comparație cu educația civică scăzută pe care

această generație a primit-o în perioada comunistă, că generația 15–18 ani de acum încearcă într-o mai mare măsură să se impună, să se implice și pune accent mai mare pe consultarea lor în luarea deciziilor în domeniile care îi privesc.

– R: *Eu cred că e caracteristica generației noastre și mai încoace puțin ... totul a pornit de la educație, de la sistemul în care au fost crescuți, obiceiurile din familie, din sistemul educațional și am ajuns să nu ne intereseze (...). Am mai observat că, generațiile mai mici sunt altfel, încearcă să fie mai implicați, sunt învățați și în familie, nu știu dacă e o reformă în sistemul educativ, dar eu am observat o schimbare a generației, în ce privește luarea deciziilor (focus-grup, Oradea, tineri peste 24 de ani).*

Domenii în care tinerii ar trebui implicați în mod deosebit

În ceea ce privește domeniile în care părerea tinerilor ar trebui ascultată în mod deosebit, opiniile tinerilor participanți la interviuri au fost destul de diferite. Mulți dintre ei consideră că, având în vedere faptul că ei reprezintă viitorul societății, care va beneficia de modul în care se structurează aceasta în prezent, tinerii trebuie implicați în **toate domeniile**. Aceștia consideră că ar putea veni cu idei noi și cu soluții originale, pe care cei mai în vârstă nu și le-ar putea imagina.

– *Care credeți că sunt domeniile în care părerea tinerilor ar trebui ascultată în mod deosebit?*

(...) R: *Eu zic că peste tot ar trebui să se țină cont de părerea noastră.*

– *Deci în toate domeniile, de ce?*

– *Pentru că în toate domeniile urmează tinerii, bătrânii pleacă... și, oricum, tot ce vrem facem.*

– *În toate domeniile trebuie să fim ascultați. Pentru că noi suntem viitorul (focus-grup, Oradea, tineri 15–19).*

Unii participanți au enunțat **învățământul** ca domeniu principal în care tinerilor ar trebui să li se ia în considerare părerea, având în vedere faptul că educația la această vârstă îi privește în mod direct și, în consecință, ar trebui să aibă un cuvânt de spus despre modul în care acest domeniu este organizat.

– R: *În mod special în învățământ, acolo unde noi cunoaștem mai mult ce se întâmplă.*

– A: *Pentru că ne privește special învățământul, formarea noastră și unde ne putem decide cum să ne formăm.*

– *Să îl întrebăm pe F. de ce a zis că numai la școală.*

– *Deocamdată, noi suntem la școală, mai mult asta ne interesează (Oradea, tineri 15–19 ani).*

Alte domenii menționate de participanții la interviurile de grup sunt legate, în principal, de viața în comunitatea în care aceștia trăiesc: **aspectul orașului, activitățile sportive și culturale din localitate**, cu accent pe modul de organizare al acestora, alocarea de fonduri și creșterea ofertei, în special în sfera activităților de timp liber.

– *În ce domenii credeți că ar trebui consultați?*

– *În primul rând, aspectul orașului, eu cred că este important.*

– *Activitățile sportive. De exemplu, eu nu știu ce sporturi se realizează aici, în oraș, la care aș putea să și particip. Sau organizarea unor concursuri pentru tineret.*

– *Viața culturală. Uite, noi ne-am apucat să facem ceva, dar reprezentând Asociația handicapatilor. Ca un spectacol (focus-grup, Cugir).*

Un segment distinct în care tinerii ar dori să fie implicați și consultați îl constituie cel al **investițiilor și marketing-ului**, ca domenii în care e nevoie de o altă mentalitate, de idei noi, muncă intensă, care necesită utilizarea mijloacelor moderne de comunicare și care s-ar potrivi, în opinia participanților la interviuri, mai bine tinerilor decât persoanelor mai în vârstă.

Sfera politică este, de asemenea, menționată în interviuri ca fiind un domeniu în care, dacă tinerilor li s-ar cere părerea și ar fi consultați, s-ar putea schimba multe dintre aspectele negative, atât la nivel local, cât și la nivelul societății, în general.

- Credeți ca ar fi bine ca tinerii să intre în partidele politice?
- Da, ar fi foarte bine să fie un președinte tânăr.
- E cineva dintre voi într-un partid politic ?
- Nu, ... noi avem partidul nostru.
- Ar trebui să vină să ne racoleze partidele, deci ăia mai bătrâni, să ne inițieze pe noi.
- E bine, însă nu se implică pentru că nu au putere (focus-grup, Bârnova).

Portret de lider

În strânsă legătură cu ceea ce a fost prezentat până acum, includem aici portretul unui lider conturat de tineri. Portretul unui lider include calități personale, cum ar fi: o personalitate puternică, care să știe să se impună și să fie respectată. Trebuie să aibă mentalitate de învingător. Empatia cu tinerii ale căror interese le reprezintă presupune ca liderul să știe cum să afle problemele unui tânăr.

Tupeu și spirit de convingere, să poată convinge pe multă lume. Să știe să vorbească cu cei din grupul pe care-l conduce (M., Oradea).

Liderul trebuie să reprezinte interesele tinerilor, în primul rând și să nu utilizeze poziția pe care i-o conferă statutul de lider pentru a își rezolva propriile probleme, în detrimentul celor ale tinerilor.

O altă calitate importantă a unui lider este simțul umorului.

În toate activitățile trebuie să bagi și un pic de umor. Ca să prindă (Alina, 16 ani).

Liderul tinerilor trebuie să dea dovadă că poate să îi reprezinte în mod corespunzător. Insistența, perseverența în acțiuni și, nu în ultimul rând, capacitatea de a rezolva eficient problemele, recomandă un lider.

În primul rând, să fie descurcăreț, să fie bun de gură, cum s-ar zice, tot timpul să umble, să caute să nu se lase, dacă acum nu-i dă răspunsul, vine a doua oară, a treia, a patra oară, până îi dă răspunsul (F., Oradea).

Calitățile personale prin care liderul se impune sunt esențiale în desfășurarea activității sale.

Să fie respectuos și respectat, să aibă niște subalterni care să-l ajute, că de unul singur nu te poți descurca tot timpul, ai nevoie de cineva în spatele tău, care să te ajute (V.).

Să fie o fire optimistă să știe să convingă persoanele de părerea lui și cei din jur, dacă este șeful aceluia grup, să știe să-și impună punctul de vedere și să creadă în ce spune (S., Oradea).

Tinerii au diferențiat liderul informal de cel formal. Liderului i s-au atribuit, mai degrabă, calitățile liderului informal.

– *Sunt două tipuri de lideri: lideri formali și liderii informali. Cei aleși printr-un vot și liderii care se impun prin personalitatea lor (M., 24 ani).*

– *Un lider nu-i neapărat numai de părerea lui. Reprezintă părerea celorlalți membri. Să nu fie un lider și restul să asculte ca și profesorul cu elevii. Ne reprezintă sau ne spune doleanțele. El nu e ca și șef, neapărat. Suntem toți pe picior de egalitate (C. S., 26 ani, Cugir).*

În același timp, există aspecte care ar defavoriza activitatea unui lider.

– *Nu cred că un lider ar trebui să fie modest. Că dacă modestia e un lucru bun, nu poți să conduci cu ea (D., 23 ani, Cugir).*

Calitățile native ale unui lider se pot perfecționa, în timp, prin participarea la programe speciale.

– *Chiar dacă nu am toate calitățile, le-aș putea dobândi. Le-aș perfecționa (I. D., 21 ani, Cugir).*

Alte calități ale liderilor sunt inteligența, răbdarea, capacitatea de a comunica cu orice persoană. Totodată, trebuie să știe să asculte, să fie perseverent în susținerea propriilor puncte de vedere.

– *În primul rând, trebuie să fie foarte deștept. În al doilea rând, să aibă și bani, și în al treilea rând, să fie foarte serios (M., Bârnova).*

Modalități de participare a tinerilor la procesul deciziei

Din interviurile realizate se pot sintetiza câteva forme prin care tinerii își pot exprima opinia și se pot implica în viața comunității.

a. Prin implicarea în structuri formale, precum Consiliul elevilor, organizații și ligi studențești, sindicate, organizații de tineret, precum și partide politice.

Deși tinerii intervievați au cunoștință de existența acestor modalități de participare, doar o parte dintre ei participă efectiv în astfel de organizații și consideră că au șanse crescute să fie implicați, pe această cale, în luarea deciziilor. Majoritatea dintre ei recunosc că aceste forme de organizare, care le-ar da posibilitatea să se implice mai mult în viața comunității, nu sunt foarte eficiente atunci când este vorba de efecte concrete asupra participării tinerilor la luarea deciziilor. Un exemplu în acest sens îl constituie Consiliul elevilor sau organizațiile studențești, prin care, așa cum afirmă tinerii intervievați, aceștia pot influența aspecte legate strict de activitatea școlară, însă nu constituie modalități de creștere a vizibilității și impactului tinerilor în comunitatea în care trăiesc.

– *Cum își pot face tinerii cunoscută părerea ?*

– *În licee există Consiliul elevilor și, deci, prin acesta spun ceea ce vor, la școală; acesta e un mod de formare, deci ei se formează, ca pe mai departe să decidă.*

– *Tinerii de vârsta voastră, cum își pot face cunoscută părerea ?*

– *Organizațiile studențești sunt, și în Oradea, multe. E cea mai eficientă modalitate.*

– *Prin sindicate (focus-grup, Oradea, tineri peste 24 ani).*

b) Prin campanii publice derulate în *mass-media* (TV, radio, presă scrisă), prin promovarea inițiativelor tinerilor în *revista școlii*, precum și prin participarea tinerilor la *sondaje de opinie* care au ca subiect problematica tineretului și care le-ar facilita exprimarea opiniei și creșterea vizibilității în societate.

– *Aș zice să se facă sondaje de opinie prin intermediul școlii, să trimită la școală și la orele de dirigenție, și așa, mai repede, s-ar colecta informația. Prin revista care apare în fiecare școală, ...se face revista liceelor.*

– *Prin intermediul unor posturi de radio, tinerii ar trebui să intre în unele comunități să-și expună părerea (focus-grup, Oradea, tineri 15–19 ani).*

c) Prin implicarea și activarea tinerilor de către organizațiile non-profit, care, în opinia unor tineri, ar avea rolul de a transmite în societate punctul de vedere al acestora.

Cel mai eficient ar fi ca la orele de dirigenție să se împart niște pliante și așa, cu organizațiile astea, prin intermediul lor, să se spună părerea generală, să se cunoască părerea tinerilor (focus-grup, Oradea, tineri 15–19 ani).

d) Prin înființarea unor centre de informare a tinerilor (Info-center) cu privire la activitățile din localitatea în care trăiesc. Tinerii menționează lipsa accesului la informație ca o cauză importantă a neimplicării lor în viața socială, însă constituie, în egală măsură, o modalitate de evitare a asumării responsabilității, în sensul că devine o scuză pentru lipsa de interes și inițiativă a acestora.

– *Cum își pot face cunoscută părerea tinerii, aici, în Cugir?*

– *Pe plan local, nu cred că există posibilități. Doar radioul. Eu nu am telefon acasă.*

– *Acum se inaugurează, pe 9 iulie, Biroul de consiliere pentru cetățeni. E necesară deschiderea unui Info-centru pentru tineri. Sunt lucruri care trebuiesc știute și mulți nu le știu (focus-grup, Cugir).*

e) Prin delegarea unui consilier care să facă legătura între tineri și autorități, să îi reprezinte la nivelul decizional și să cunoască problemele specifice ale acestei categorii de vârstă.

– *Credeți că dacă ar fi fost mai mulți consilieri tineri, s-ar implica mai mult ?*

– *Da, ne-ar înțelege, pentru că ei trăiesc viața care o avem și noi (focus-grup, Bârnova).*

Cu toate că tinerii au menționat diferite forme prin care se pot implica și pot participa la viața comunității locale, din afirmațiile participanților la interviuri reiese tendința generală de a aștepta inițiativa autorităților, a factorilor decizionali care, conform spuselor acestora, ar trebui să îi implice și să le ceară sprijinul în realizarea unor activități comune. Pe fondul acestor așteptări, datorită faptului că autoritățile locale, în marea lor majoritate, nu dispun de fondurile necesare și resursele umane pe care astfel de activități destinate tinerilor le-ar angrena, imaginea autorităților în rândul tinerilor este negativă, atunci când sunt întrebați de gradul în care acestea implică tinerii și îi consultă în luarea deciziilor.

Întrebați fiind dacă **grupul de prieteni („gașca”)** constituie o formă prin care tinerii își pot impune punctul de vedere sau pot influența decizia la nivelul

comunității, într-o mai mare măsură, participanții la interviuri au răspuns că, deși în cadrul cercului de prieteni se împărtășesc idei și se discută deschis despre problemele tinerilor în societate, impactul la nivelul societății este destul de scăzut.

Unii tineri intervievați consideră că grupul de prieteni este cadrul în care aceștia discută despre probleme personale sau se sfătuiesc atunci când trebuie să ia o decizie în ceea ce privește viața lor și într-o măsură mult mai scăzută o formă prin care ei se pot impune în comunitate sau pot face presiune asupra factorilor de decizie în vederea participării la luarea deciziei.

Deși unii participanți la interviuri consideră că, dacă inițiativele exprimate în cadrul grupului de prieteni ar fi împărtășite și altor tineri de fiecare dintre membrii grupului, ar exista posibilitatea ca ideile lor să găsească ecou în comunitate, acest proces ar necesita o perioadă lungă de timp, o anumită organizare și o formă de mediatizare, prin care ideile lor să ajungă în atenția factorilor de decizie. Această cale de exprimare a ideilor tinerilor devine, în contextul descris mai sus, destul de ineficientă și, așa cum consideră tinerii intervievați, cu șanse reduse de reușită.

– În grupul de prieteni, e mai ușor să-ți faci auzită părerea, pentru că nimeni nu râde de tine și te înțelege, în schimb nu se ia nici o măsură, pentru că rămâne ideea în acel cerc de prieteni.

– Părerea mea e că grupurile de prieteni se formează ... îi unește ceva, o idee, un hobby,... au o idee comună, au un proiect comun.

– Nu este suficient numai acolo să se exprime ideea asta, pentru că acolo și rămâne, și, de cele mai multe ori, e irosită. Dacă este un cerc de prieteni, pot să se ducă împreună și să spună mai departe ideea persoanelor care pot să ia vreo măsură (focus-grup, Oradea, tineri 15–19 ani).

Termenul de „gașcă” are, în opinia unora dintre tinerii intervievați, o conotație negativă, ei considerând nu numai că această formă de asociere nu are șanse de reușită, ci, mai mult, că tinerii pot fi influențați negativ, o dată cu intrarea într-un astfel de cerc. (Este vorba, în special, de găștile de cartier, care nu reprezintă, pentru majoritatea tinerilor intervievați, o formă de participare și o soluție pentru creșterea implicării tinerilor în viața socială).

– Găștile astea de cartier au o influență cam rea; sunt tineri în aceste găști care se droghează, beau, fumează, copii din flori, multe chestii, boli cu transmitere sexuală, lista poate continua.

– Nu neapărat... e adevărat, sunt găști, dar intri într-o gașcă și poate ești singurul care fumează sau singurul care bea, gașca te poate ajuta ori să te lași de fumat ori să te lași de băutură, dar în același timp te și poate influența, în multe cazuri (focus-grup, Oradea, tineri 15–19 ani).

PROGRAME/ORGANIZAȚII DE TINERET

Întrebați despre programele pentru tineret de care au auzit, o mare parte dintre tinerii care au participați **nu au știut să precizeze programele** destinate tinerilor care se derulează în localitatea lor. Totuși, cel mai bine informați sunt tinerii care fac parte dintr-o structură asociativă sau cei care lucrează în administrația publică, Primărie. Răspunsurile au inclus doar programele sau organizațiile la care ei au participat direct.

– *Eu cunosc asociații studențești, am făcut și eu parte dintr-una, m-am implicat mai mult în organizarea unor activități distractive și cu scop în profil, balul bobocilor, cam așa (O., Oradea).*

Inițiativele ONG de tineret sunt, de multe ori, blocate din cauza **insuficienței sau chiar lipsei de fonduri**. Activitățile voluntare susținute de tinerii din asociațiile pentru tineret trebuie susținute măcar parțial cu fonduri.

– *Este greu, din cauza banilor prea puțini (C., 29 ani, Cugir).*

Dintre programele destinate tinerilor, cel mai adesea au fost menționate manifestările sportive sau concertele, spectacole, programe de animatori pentru timpul liber, campaniile anti-drog, parlamentul/ guvernul liceenilor, Consiliul elevilor, programe de pregătire a unei cariere, campanii de informare a tinerilor, turnee sportive, tabere pentru tineret, saloane organizate de Direcția pentru Tineret. Printre programele cu caracter educativ, au fost menționate: sesiunile de comunicări pentru studenți, programele de protejare și curățare a mediului înconjurător și programele de prim ajutor, organizate în cadrul Crucii Roșii.

– *„Ecotopol”, așa cum îi zice și numele, urmărește să protejeze mediul înconjurător și tinerii se adună și curăță păduri, chestii de genul ăsta (A., Oradea).*

Deși sunt implicați direct în programe destinate lor, tinerii **nu știu** întotdeauna **denumirea** completă a **programului** sau a organizației de tineret prin care a fost derulat proiectul.

– *Eu particip la ceva sponsorizat de Primărie cu drepturile și îndatoririle cetățenești și a început cu vreo 23 săptămâni înainte de a se termina școala și mai ține și primul semestru (F., Oradea).*

În mediul rural, **lipsa de informare și deficiențele din comunicarea cu autoritățile** sunt percepute ca factori responsabili pentru inexistența programelor pentru tineret.

Organizațiile de tineret pe care tinerii le cunosc cel mai bine sunt **ONG și organizațiile elevilor sau studențești**. Paradoxal, acestea nu sunt percepute ca fiind organizații de tineret, deși obiectul activității lor le recomandă clar.

– *Eu am aflat de Cercetași; de organizații de tineri eu n-am auzit. Am niște elevi care au spus că fac excursii și le place foarte mult și am înțeles că e, așa, mai milităroasă organizația, dar ei chiar au zis că le place foarte mult programul (C., Oradea).*

Programele pentru tineri nu sunt întotdeauna dedicate lor, exclusiv. Datorită utilității, acestea ar putea fi extinse la nivel general, astfel încât cât mai mulți oameni să poată participa.

– *Cele din cadrul Crucii Roșii sunt foarte educative și sunt programe de bază pe care trebuie să le știe orice cetățean, să participe nu numai elevii și studenții, ci și oamenii de rând (O., Oradea).*

În acest context, se poate pune mai mult accentul pe construirea unui pachet destinat special tinerilor. De exemplu, educația sexuală poate fi desfășurată sub auspiciile Crucii Roșii. Programele desfășurate pentru tineret sunt considerate de către tineri ca fiind deosebit de utile, deși unii dintre ei rămân sceptici asupra impactului real pe care l-ar putea avea asupra participanților.

Programele sunt foarte educative, mai ales acela cu drog, pe foaia de desen se vede părerea tinerilor, deși unii, chiar dacă fac desene antidrog, o cam iau pe arătură, mai fumează, dar se vede părerea lor în legătură cu alcoolul, drogurile, fumatul și celelalte (I., Oradea).

Centrul de tineret

Deși tinerii participanți la *focus-grup*-uri au auzit, sau știu aproximativ ce este un centru de tineret, ei **nu cunosc activitatea** directă desfășurată de nici un centru pentru tineret. Chiar dacă cunosc conceptul, ei nu localizează centrul de tineret ca fiind la ei în localitate, idee care susține ipoteza slabei reprezentări a instituțiilor destinate exclusiv tinerilor.

- *Hai să vedem, a auzit cineva dintre voi de un Centru de tineret în Oradea?*
- *Nu (în cor) (Oradea).*
- *Știți ce este acela un Centru pentru Tineret?*
- *Da, unde se strâng tinerii și-și dau cu părerile (M., Bârnova).*

Activitatea centrului este confundată, cel mai des, cu activitățile desfășurate în cluburile sportive din oraș. Centrul este definit nu ca entitate și ca obiectiv, ci, mai degrabă, prin activitățile care se presupune că s-ar desfășura în centru.

- *A văzut cineva un centru de tineret?*
- *O clădire făcută, așa, pe mai multe grupuri, pe mai multe categorii, mai multe jocuri, idei sau șah, sau cărți; să dezvolte abilitățile (D.).*
- *Eu nu știu dacă sunt în Oradea, în afară de cele de sport (C., Oradea).*

Discuțiile sau sugestiile pe marginea acestui subiect au avut mai mult un caracter proiectiv, ipotetic, și din acest motiv s-a ajuns la maximizarea importanței unui astfel de centru, la construirea unei imagini conform căreia centrul de tineret nu ar fi doar o modalitate de consultare și de rezolvare a problemelor cu care se confruntă tinerii, ci ar reprezenta soluția globală a tuturor problemelor.

- *Activități în care noi ne-am putea exprima și în probleme familiale, să existe anumite persoane care să ne ajute, să ne spună, să ne dea sfaturi (R.).*
- *Tot ce ține de tineri: sport, dans, muzică, politică, pictură, teatru, activități plăcute tinerilor (I.).*
- *Trebuie să ajute tinerii să se integreze în societate (I., Oradea).*

Centrul de tineret este perceput ca **intermediar între tineri și autorități**. Prin contactarea acestor centre, tinerii își pot face cunoscute problemele și pot afla, totodată, informații utile în găsirea soluțiilor. Centrul i-ar reprezenta pe deplin, la nivel local, administrativ și le-ar sta în permanență la dispoziție pentru orice problemă.

- *La un asemenea Info-centru cred că ar putea să se ducă, să își spună părerile și ar putea să afle mai multe informații legate de deciziile care se iau în primărie, sau la nivel local (D., 23 ani, Cugir).*

Activitățile pe care ar putea să le desfășoare un astfel de centru pentru tineret sunt: **consiliere familială, dezbaterile problemelor tinerilor din comunitate, activități sportive și artistice, sfaturi pentru probleme zilnice**. Totodată, ar fi binevenită organizarea cursurilor pentru inițierea sau perfecționarea cunoștințelor

despre calculator, organizarea unor întâlniri cu personalități, eventual cu reprezentanți oficiali ai partidelor politice. Aceste persoane politice ar putea să îi familiarizeze pe tinerii interesați de politică cu activitatea partidelor și să le asigure accesul liber la structurile politice de tineret.

Să vină oficialii să discute cu tinerii ce trebuie să facă ca să intre într-un partid. Nu numa' să cotizeze, pentru că pe majoritatea partidelor numai asta le interesează. Să și vadă tinerii că sunt ascultați și că planurile lor sunt puse în aplicare, că atunci vin mai mulți (A., Oradea).

Centrul de tineret poate fi imaginat și ca un spațiu pus la dispoziție tinerilor, în totalitate. Rolul personalului din aceste centre ar fi doar de îndrumare a tinerilor, de canalizare a inițiativelor spre activități cu caracter educativ.

Se strâng și să facă ei ce vor, dar trebuie să fie persoane specializate care, subtil, să încerce să-i educe (C., Oradea).

Aceiași părere. Mass-media să spună, dar, centrele de tineret să îi ajute și, poate, și părinții pot avea încredere, dacă merg la tineret și stau acolo și, dacă stau o după-masă întreagă, să facă diferite activități (D., Oradea).

Eu văd centrul de tineret ca ceva mai complex, adică săli de creație, sport, un birou, să se ocupe cu locurile de muncă, cu promovarea organizațiilor locale, să se organizeze diferite baluri, festivaluri, concursuri între ei, tabere, chiar și o bibliotecă, eventual, deci, mai multe (R., Oradea).

Au existat opinii conform cărora activitatea unor astfel de centre s-ar justifica exclusiv în cazul copiilor sau al liceenilor. În acest caz, centrele de tineret au fost asimilate cu cluburile pentru copii.

Eu nu văd activitatea acestor centre decât în cazul copiilor, centre de tineret pentru copii. După 20 de ani, nu mai văd nici un sens, pentru că fiecare este liber să intre într-o organizație: dacă vrea să sară cu parașuta poate să meargă să se înscrie într-un club și să învețe chestia asta de la 18 ani încolo. Pentru copii, cred că e o idee chiar bună un centru din asta (M.).

Petrecerea timpului liber

Ca modalități de petrecere a timpului liber, tinerii preferă să stea cu prietenii, să participe la excursii, la drumeții în pădure, să vadă un film, să meargă împreună în parc, la cumpărături, la concerte, pe terase, în cluburi, în discoteci, baruri, la ștrand. De asemenea, în timpul liber utilizează calculatorul și Internetul, citesc, merg la muzeu, la teatru, la concertele de la filarmonică, la cinematograful, la expozițiile care se deschid în oraș, sau la grădina zoologică. Dintre activitățile sportive, au fost menționate concursurile de fotbal sau baschet, bicicletele, rolele, cursuri de dans.

Îmi vizitez prietenii, ne oprim prin parcuri, discotecă, Internet, dans, cursuri de dans, role, mă mai dau cu bicicleta, eventual, mai pun mâna pe carte, rar (A., Oradea).

Mers la ștrand, mers pe terasă, mers în cluburi și, ce îmi place mie, concertele în aer liber, astea îmi plac, dacă ar fi în fiecare săptămână, ar fi bine (C., Oradea).

Neamenajarea unor spații adecvate petrecerii timpului liber – în special în mediul rural – reprezintă, cel mai adesea, principalul obstacol cu care se confruntă tinerii.

Un teatru, operă. Mie îmi lipsește foarte mult (C. S.).

Dacă te duci la discotecă, aici, în Cugir, este un amalgam de muzică. Mie mi-ar plăcea, de exemplu, să mă duc într-un club unde să fie muzică retro (M., 24 ani, Cugir).

În unele cazuri, tinerii **nu sunt informați** asupra modalităților de petrecere a timpului liber. De exemplu, în Cugir, tinerii se plâng de lipsa unui cinematograful, deși se pare că există un club care acoperă această nevoie.

Un caz aparte îl reprezintă mediul rural, unde tinerii se confruntă cu **lipsa mijloacelor de transport** până la oraș, respectiv până la locul unde ar avea cum să își petreacă timpul liber așa cum își doresc. Deși vor să meargă la oraș să se distreze, tinerii nu au cum. În plus, obligațiile gospodărești și lipsa unor servicii de îngrijire a copiilor (creșă, grădiniță) le împiedică pe tinerele mame să meargă la oraș.

– Și ești mulțumită de cum îți petreci timpul liber? Cum ți-ar plăcea să ți-l petreci?

– Nu. Mi-ar plăcea să mă plimb și eu prin oraș (I., 16 ani).

– Să fie un autobuz (C., 17 ani).

– Da, autobuz. Numai la Iași se poate petrece timpul liber. Și la cumpărături mergi tot în oraș. E mult mai greu la Bârnova, decât la oraș (G., 29 ani, Bârnova).

În lipsa unor alternative viabile de petrecere a timpului liber, tinerii din mediul rural încearcă să se distreze în spații care, deseori, sunt proprietăți particulare. Încălcarea lor atrage după sine diferite probleme cu proprietarii.

– Sunt iazuri, dar sunt proprietate particulară și dacă te duci acolo, vine proprietarul și te execută (I., 17 ani).

– Nu este nici un loc. Chiar și terenul de fotbal pe care l-am amenajat pe proprietate. Când vine stăpânul, fugim. Deja un loc unde a fost terenul l-au arat (R., 23 ani, Bârnova).

OBSTACOLE ÎN CALEA PARTICIPĂRII TINERILOR LA DECIZIE

Motivele pentru care tinerii nu sunt consultați în luarea deciziilor țin atât de **factori instituționali, externi** acestui segment de populație, cât și de **factori interni** și de **mecanisme specifice** acestui grup social:

- **factorii externi** identificați de tineri țin, în principal, de lipsa de încredere a adulților, în general, și a autorităților, în special, în capacitatea lor de a rezolva problemele și de a lua decizia corectă în anumite domenii. Mai mult, tinerii consideră că nu sunt nici măcar „băgați în seamă” de aceștia, în special pentru că sunt considerați fără experiență, dar și datorită faptului că, la nivel decizional, există grupuri de interes care iau hotărâri fără a consulta persoane din afara grupului, atât tineri, cât și alte segmente de vârstă.

– De ce credeți că tinerii nu sunt consultați când se pune problema luării deciziilor?

– Suntem considerați fără experiență. Mai repede ține cont de un om matur care zice că e mai trecut prin viață decât noi.

– Deci credeți că tinerii chiar nu au experiența necesară pentru a decide în nici un fel?

– Depinde, în unele situații suntem întrebați, dar așa formal, dar totuși ultimul cuvânt îl au adulții (focus-grup, Oradea, tineri 15–19 ani).

Tinerii consideră că o cauză la fel de importantă ține de posibilitatea scăzută, chiar nulă a acestora, de a se forma și de a fi informați și instruiți în domeniul participării sociale, atât de către familie cât și în școală și, mai târziu, în societate.

Se formează, astfel, un cerc vicios în care adulții nu implică tinerii în luarea deciziilor, datorită lipsei acestora de experiență, iar tinerii nu au posibilitatea de a câștiga experiența necesară tocmai datorită neimplicării lor de către „adulți” în viața socială și în luarea deciziilor la nivelul comunității sau societății. Tinerii declară că, dacă sunt consultați într-o anumită situație, implicarea lor este numai formală, decizia aparținând, în final, tot autorităților.

De asemenea, o altă cauză a neimplicării tinerilor o constituie lipsa accesului la informație, tinerii intervievați menționând faptul că autoritățile/ liderii comunității nu îi informează asupra activităților derulate sau asupra deciziilor care se iau la nivelul localității. Mulți dintre participanții la interviuri nu cunosc inițiativele care se derulează la nivel local și nu au fost niciodată consultați de către autorități în luarea unei decizii privind comunitatea în care trăiesc.

– *Credeți că-i împiedica cineva să se implice sau nu sunt ei interesați?*

– *Nu au acces la informație.*

– *Despre inițiativele Primăriei sunteți informați ?*

– *Nu, din cauza distanței și pentru că nu prea suntem băgați în seamă (focus-grup, Bârnova).*

În plus, lipsa puterii de decizie provine și din faptul că tinerii nu au acces la funcțiile decizionale la această vârstă. În acest sens, lipsa reprezentării tinerilor la nivelul factorilor de decizie, lipsa consilierilor locali tineri, de exemplu, conduce la implicarea socială scăzută a acestora și la o slabă reprezentare a intereselor acestei categorii sociale, la nivel decizional, în comunitate.

• **factorii interni și mecanismele specifice** segmentului de vârstă care conduc la implicarea scăzută a tinerilor în luarea deciziilor sunt, în opinia participanților la interviuri, următoarele:

– **lipsa de interes** pe care o manifestă aceștia față de problemele publice sau comunitare, precum și lipsa pregătirii și experienței necesare implicării în luarea deciziilor la acest nivel;

Chiar dacă ne interesează, nu facem nimic, discutăm între noi, eventual; astea sunt cazuri frumoase, când mai discutăm și despre asta între noi, dar ne mulțumim să semnalăm și atât, nu luăm nici o măsură, nu ne exprimăm opiniile, mai ales în cadrul formal (focus-grup, Oradea).

– **mentalitatea eronată de a nu se implica fără recompensă**, precum și dispoziția scăzută de a depune efort pentru comunitate, dacă nu există un câștig personal direct, de orice natură. De asemenea, generația tânără care s-a format înainte de Revoluție, datorită lipsei unei educații civice adecvate, care să promoveze participarea socială și implicarea în viața comunității, nu este instruită în sensul inițiativei comunitare și a contribuției voluntare la viața socială.

– *E destul de greu să-i mobilizezi pe tineri, să-i aduni, și, mai ales, dacă nu există nici un fel de, să-i zic, recompensă, nu neapărat recompensă dar, nu știu, o finalitate, e foarte greu să-i mobilizezi (focus-grup, Oradea, tineri peste 24 ani).*

– **existența unei anumite resemnări**, conform căreia nu are sens ca individul să se implice în viața comunității, pentru că oricum nu se face nimic, sau nu se ia în seamă părerea personală, rezultatul fiind participarea socială foarte redusă.

Pentru că așa suntem. Zicem, vai, ce frumos ar fi să... Dar dacă se face, nu se duce lumea. Sunt obișnuiți să nu se facă, să nu se îndeplinească nimic în țara asta (focus-grup, Cugir).

Părerea majorității este că tinerii ar trebui consultați în luarea deciziilor, deoarece acestea îi privesc direct, părerile fiind însă împărțite în ceea ce privește direcția din care trebuie să vină inițiativa: unii tineri consideră că autoritățile și cei mai în vârstă ar trebui să îi implice și să îi consulte în viața comunității și în luarea deciziilor pentru că au experiență și știu care sunt mecanismele de participare la decizie. Alții consideră că, dimpotrivă, inițiativa trebuie să aparțină tinerilor, care nu trebuie să aștepte „să le bată la ușă cineva și să îi invite să participe” (tânăr, *focus-grup* Oradea, grupa 15–19 ani), considerând că orice tânăr se poate implica, cu condiția să dorească, să fie interesat să se implice.

Implicare personală în beneficiul localității/colectivității

Din discuțiile purtate la această temă se pot sintetiza două atitudini principale în rândul tinerilor:

1. există o **primă categorie** de tineri care nu au participat niciodată la decizie în localitatea în care trăiesc și nu au fost niciodată implicați în activități de interes colectiv. Justificarea neparticipării o constituie lipsa de solicitare din partea autorităților sau organizațiilor inițiatoare și faptul că informațiile privind activitățile derulate de acestea nu ajung la tânăra generație. Tinerii care au declarat că nu au participat niciodată la decizie sau la derularea unei acțiuni în localitatea lor consideră că nu au posibilitatea de a influența în nici un fel modul în care se iau hotărârile de către autorități, deoarece acestea nu îi solicită niciodată și, chiar dacă ar face-o, ar fi o consultare formală, nu o implicare efectivă.

Această atitudine de așteptare a inițiativei autorităților în derularea unor activități și implicarea tinerilor în viața localității lor este foarte răspândită în rândul tinerilor intervievați. La acești tineri se poate constata o lipsă de inițiativă în societate și o atitudine de resemnare față de rolul pe care l-ar putea juca fiecare dintre ei în schimbarea situației în comunitatea în care trăiesc, situație față de care ei se declară însă nemulțumiți. Problema este cu atât mai mare cu cât acești tineri nu consideră că ar avea șanse foarte mari să se implice în luarea deciziilor și să inițieze o acțiune concretă și, mai mult, nu consideră că sunt direct responsabili de faptul că generația tânără nu este vizibilă și nu este implicată social. Doar foarte puțini dintre ei consideră că, deși autoritățile joacă un rol central, responsabilitatea pentru situația actuală o poartă, în mare măsură, și generația tânără.

2. o **a doua categorie** de tineri este formată din cei care s-au implicat în activități destinate tinerilor, organizate atât de către autoritățile locale, cât și de către organizații non-profit. Paleta activităților la care această categorie de tineri a

participat este foarte vastă, fiind menționate activități culturale, spectacole, concursuri sau evenimente semnificative pentru comunitatea locală, campanii anti-drog, Zilele Carierei, întocmirea unor aplicații pentru proiecte în cadrul diferitelor organizații, acțiuni de colectare de fonduri pentru diferite grupuri sociale dezavantajate (copii, persoane cu handicap) sau acțiuni specifice în cadrul școlii. Tinerii care au fost implicați într-una dintre aceste activități consideră că acestea, chiar dacă nu i-au implicat direct în luarea deciziilor în comunitate, au un rol foarte important în mobilizarea și motivarea tinerilor în viitor. Deși implicarea tinerilor constituie o formă de participare la viața socială în cadrul comunității din care fac parte, marea lor majoritate a fost implicată la nivelul executiv, și nu la cel decizional, în proiectele și acțiunile menționate.

SOLUȚII PENTRU MAI BUNA IMPLICARE A TINERILOR LA DECIZIE

În identificarea unor posibile soluții vizând îmbunătățirea participării tinerilor la procesul de decizie, tinerii nu au părut doar interesați de găsirea unor soluții practice la problemele cu care se confruntă, ci și optimiști.

Există probleme, trebuie să găsești soluții (C. S., 26 ani).

Nu trebuie să le luăm ca niște probleme, trebuie să le luăm ca niște viitoare soluții pe care trebuie să le găsim doar. Dacă s-ar căuta, sunt convins că s-ar găsi (D., 23 ani Cugir).

O primă soluție ar fi sprijinul de specialitate care ar putea să li se acorde tinerilor. Începând cu absolvirea gimnaziului, tinerii se confruntă cu o serie de probleme a căror rezolvare nu ține exclusiv de ei. **Consilierea tinerilor** pe diferite paliere ar trebui să înceapă din școală și să continue în licee și facultăți. Tinerii pot fi, astfel, îndrumați să decidă, în condițiile unei informări clare și complete.

Eu, din ce am observat la școală, tinerii de la 14 la 18 ani sunt destul de dezorientați, ocuparea timpului liber e o problemă foarte mare pentru ei și nu-i pregătește nimeni pentru ce-i așteaptă mai târziu, și în nici un caz nimeni nu-i pregătește pentru a fi apți în luarea deciziilor (C., Oradea).

Consilierea tinerilor nu ar trebui să se oprească la formele de învățământ, ci să includă și tinerii care lucrează și care încep să se confrunte cu probleme specifice, legate de alegerea unui loc de muncă adecvat.

Încotro s-o ia, ce să facă, poate nu sunt orientați în căutarea unui loc de muncă, poate nu sunt mulțumiți, poate nu sunt recompensați ca să ducă o viață medie, la nivel de bani, mă refer, și și-ar dori altceva, fac ceva ce le place și au salariu mic sau fac ceva ce nu le place și au salariu mare, deci, ca să faci un ban trebuie să faci ceva, să încerci în mai multe părți. Sprijin moral, mai mult, așa pot să meargă mai departe (C., Oradea).

La nivelul școlii, tinerii pot participa direct și activ la **derularea diferitelor proiecte** sau programe educative. Accesul la programe și proiecte ar putea fi asigurat în primul rând de către Primărie, prin activitatea de colaborare cu cadrele didactice din licee și, nu în ultimul rând, cu familiile.

Numai prin intermediul profesorilor, care ne-ar putea implica în mai multe proiecte. Primăria ar putea să includă proiectele internaționale organizate între licee (V., Oradea).

Cred că depinde și de comunicarea între părinte și copil, mai ales că, dacă poți să vorbești cu mama, cu tata, cred că te ajută foarte mult (S., Oradea).

O a doua soluție este alocarea unor fonduri speciale pentru amenajarea spațiilor necesare dezvoltării de abilități personale, unele chiar neincluse în curriculumul școlar. Spre exemplu, electronica.

Pe mine m-a interesat electronica, dar singura problemă cu care ne confruntăm de fiecare dată a fost finanțarea. De exemplu, dacă ar fi piese de calitate la secția de pictură, vopsele sau materiale ar veni mai mulți copii, ar fi stimulați să fie creativi și acolo ar fi un început (A., Oradea).

Tinerii pot fi consultați direct asupra unor propuneri de proiecte dedicate lor.

Mă gândesc cum s-ar putea rezolva problema asta: prin intermediul DJTS-ului, de exemplu, se pot împărți niște programe la tineri, cu propuneri: fiecare să propună ceva pentru orașul nostru, să se adune aceste propuneri și să se selecteze cele mai bune propuneri, cele mai eficiente și, în colaborare cu primăria și cu sponsorii, să se facă rost de finanțare. Primarul, dacă intermediază acțiunea asta, iese și el în câștig și noi ieșim în câștig, pentru că se face ceva pentru noi, asta ar fi singura soluție eficientă (A., Oradea).

Problema lipsei sau insuficienței banilor reprezintă o problemă de interes major pentru asociațiile de tineret. Ca soluții, se pot oferi asociațiilor de tineret bunuri, de exemplu, spații pe care ei să le amenajeze și să le folosească.

Acțiunile presupun un fond și nu ai fondurile! Este un cerc vicios (M., 24 ani).

Noi nu lucrăm așa, ci din sponsorizări și încercăm să cerem bunuri, spațiu (A., 16 ani, Cugir).

Un factor important în buna funcționare a asociațiilor pentru tineret este voluntariatul. Reglementarea statutului legal al voluntariatului ar putea favoriza o mai bună implicare a tinerilor în cadrul ONG.

Ideea e că legea voluntariatului nu este. Faptul că ai fost voluntar, nu te ajută. Eu când vroiam să mă angajez și le spuneam că am fost voluntar, știți ce îmi spuneau? „Ai fost fraieră!” (V., 27 ani).

În mediul rural, tinerii au nevoie de **asigurarea optimă a mijloacelor de transport, de o creșă, de un cămin cultural, o bibliotecă**. Amenajarea adecvată a mai multor spații pentru petrecerea timpului liber este binevenită, mai ales în mediul rural, unde nu prea sunt oferite.

Deci, eu zic că pentru tineretul de aici să fie făcut un baraj, o apă unde să se poată destinde copiii ăștia (M., 29 ani, Bârnova).

O altă soluție este **optimizarea legăturii cu primăria** prin organizarea unor întâlniri regulate cu tinerii. Dacă tinerii ar ști exact când este fixată ziua de întâlnire cu primarul, ar putea să vină atunci când au probleme, nu atunci când sunt convocați. Această „zi a porților deschise” organizată la primărie ar acorda acces unui număr mai mare de tineri, nu doar celor din asociații pentru tineret.

Nu audiențe, ceva fix, ceva care să rămână stabil. Lunar! Să nu se întâmple o dată pe an, sau după câteva luni. Să fie stabilit (D., 23 ani, Cugir).

Pentru alegerea unui tânăr ca reprezentant al tinerilor, se poate organiza o campanie electorală similară celei organizate pentru liderii politici din localități.

- Fiecare tânăr să aibă drept de vot. Și să vină să voteze cum consideră ei.
- Și pe cine votezi? De unde știi?
- Să fie candidați. Și pe primar tot așa îl cunosc: vine, candidează, îmi zice și îl votez.
- Trebuie făcut o campanie.
- Pentru campanie îți trebuie fonduri, pe care nu cred că le vei găsi.
- Bine, alege un tânăr, dar de unde știi că el este capabil să reprezinte?
- Dar despre primar, cum știi că e capabil? Că tot așa vine și spune.
- Păi și-a făcut campanie câteva luni (focus-grup, Cugir).

O soluție pentru facilitarea inserției tinerilor pe piața muncii este **organizarea unei agenții de plasare a forței de muncă pentru tineret în fiecare localitate**. Aceasta ar colabora cu Agenția județeană de ocupare a forței de muncă, dar ar fi mult mai implicată la nivel local.

Să zicem, o persoană care e tot timpul acolo, care ia legătura cu firmele: „ce locuri de muncă ai tu?”. Vin la mine tinerii sau persoanele înscrise: „Asta-i CV-ul meu!”. Eu îl pun într-o bază de date. Astea sunt aptitudinile. Am terminat facultatea cutare și asta mi-e meseria. Și noi, întreprinzătorii, să zic, patronii venim și zicem: „Am nevoie de zece oameni: un contabil, un director, cutare”. Și eu zic: „Uite aici, baza mea de date!” (C. S., 23 ani, Cugir).

O altă soluție pentru îmbunătățirea participării tinerilor la decizia politică ar fi **implicarea mai mare a tinerilor în politică** și o mai bună reprezentativitate politică, chiar la nivel de șeful statului.

- Eu nu sunt de acord nici cu politica, pentru că noi tinerii suntem eliminați.
- Credeți că ar fi bine ca tinerii să intre în partidele politice?
- Da, ar fi foarte bine să fie un președinte tânăr (focus-grup, Bârnova).

Responsabilitatea pentru îmbunătățirea situației tinerilor revine, în primul rând, tinerilor și apoi școlii, părinților.

Noi nu mergem ca să ne spunem punctul de vedere. Nu o să vină nimeni să zică: „Măi, tu nu ai nimic?”. Deci tu trebuie să mergi și să îi arăți că ești interesat. Nu o să vină nimeni din om în om ca să te întrebe ce vrei, sau dacă ai ceva de spus (C. S., 26 ani, Cugir).

CONCLUZII

Principalele **probleme de viață ale tinerilor** din ziua de azi sunt: găsirea locurilor de muncă, remunerația muncii prestate (mai exact, nivelul foarte scăzut al veniturilor obținute), posibilitățile de afirmare profesională, alegerea unei cariere profesionale adecvate aptitudinilor și calităților fiecărui tânăr, accesul liber la informații despre bursele în străinătate. O altă serie de probleme se referă la accesul la locuințe, corupția, dificultățile de ordin financiar confruntate atât de către familiile lor, care au un nivel scăzut al veniturilor cât și de ei personal, prin cuantumul aproape nesemnificativ al alocațiilor de copii sau al bursei școlare. În mediul rural nu există un spațiu minim de petrecere a timpului liber, iar, uneori, chiar școlii și asistență medicală.

O serie aparte de probleme sunt cele dedicate relației cu autoritățile, în special cu Primăria. Tinerii se plâng de proastă reprezentare și de ritmul lent în care le sunt rezolvate problemele. Contează cine și, mai ales, cum îi reprezintă. De multe ori, inițiativele le sunt blocate din diferite motive, inclusiv lipsă de fonduri special alocate.

Alte probleme ale tinerilor sunt posibilitățile de petrecere a timpului liber, viața sexuală, problemele de familie, conflictul între generații și nu numai, ceea ce impune cu necesitate asigurarea unei consilieri a copilului în dificultate.

În ceea ce privește **participarea tinerilor la procesul deciziei**, tinerii declară că nu sunt consultați și nu se consideră implicați în procesul de luare a deciziilor. Domeniile în care tinerii ar trebui implicați în mod deosebit ar fi: învățământul, aspectul orașului, activitățile sportive și culturale din localitate, investițiile și marketingul și, nu în ultimul rând, sfera politică.

Modalitățile de participare la decizie prin care tinerii pot fi mobilizați sunt: implicarea în structuri formale, campanii publice, implicarea și activarea tinerilor de către organizațiile non-profit, înființarea unor centre de informare a tinerilor (*Info-center*) și delegarea unui consilier care să facă legătura între tineri și autorități

Capitolul următor a trecut în revistă **programele/ organizațiile de tineret**. Majoritatea tinerilor participanți la *focus-grupuri* nu au știut să precizeze programele de tineret desfășurate în localitate. În ceea ce privește Centrul de tineret, nu cunosc activitatea directă desfășurată de nici un Centru pentru tineret, dar ar dori să acopere consilierea familială, dezbaterile problemelor tinerilor din comunitatea respectivă, activități sportive și artistice, sfaturi pentru probleme zilnice. Tot în acest capitol a fost analizată petrecerea timpului liber, subliniindu-se neamenajarea unor spații adecvate și lipsa mijloacelor de transport pentru mediul rural.

Obstacole în calea participării tinerilor la procesul deciziei sunt atât factorii externi (lipsa de încredere a adulților și a autorităților în capacitatea lor de a rezolva problemele și de a lua decizia corectă în anumite domenii) și factorii interni și mecanismele specifice, cum ar fi: lipsa de interes, mentalitatea eronată de a nu se implica fără recompensă, existența unei anumite resemnări.

Ca **soluții pentru mai buna implicare a tinerilor în procesul deciziei** pot fi enumerate: sprijinul de specialitate care ar putea să li se acorde tinerilor, derularea diferitelor proiecte, optimizarea legăturii cu autoritățile, organizarea unei agenții de plasare a forței de muncă pentru tineret în fiecare localitate, implicarea mai mare a tinerilor în politică. Pentru mediul rural, se impune asigurarea optimă a mijloacelor de transport, asigurarea unei creșe, a unui cămin cultural, a unei biblioteci.